

Foto: Praktijkcurius hoogwerker

Valt een zzp'er onder de Arbowet?

Een toezichthouder van de gemeente wijst een boomverzorgster in spijkerbroek en op klompen op onveilig werken. De man zegt dat hij als zelfstandige zelf mag bepalen hoe hij te werk gaat. Hij zegt geen werknemer te zijn en dus niet onder de Arbowet te vallen. Als bewijs laat hij zijn VAR-verklaring zien. Einde discussie?

Door het uitbesteden van het onderhoud verschuift het takenpakket van de gemeentewerkers van uitvoeren naar steeds meer toezicht houden. Het geval met de boomverzorgster was voor de gemeente aanleiding om alle groen-grijze werknemers door Philip Fiedeldij Dop van De Groene Praktijk te laten bijscholen over de toepassing van de Arbowet. En toen startte de discussie pas goed!

'Valt een zelfstandige zonder personeel (zzp'er) onder de Arbowet?'
Voor alle risicovolle werkzaamheden gelden voor zzp'ers dezelfde wettelijke voorschriften als voor werknemers. Iedereen die werk uitvoert, moet een gelijk beschermingsniveau hebben. Dus als de fabrikant van de motorzaag in de gebruikershandleiding PBM voorschrijft: helm, gehoorbescherming, oogbescherming, handschoenen, broek met snijbeveiliging, veiligheidsschoenen met snijbeveiliging, dan is dat verplicht voor iedereen, dus voor werknemers, vrijwilligers, stagiaires, uitzendkrach-

ten en zzp'ers die werken met de motorzaag. Dat geldt ook voor de veiligheidsvoorschriften van de hoogwerker: 'Verboden om op het veiligheidshek van de korf te klimmen!'

'Wat is het verschil tussen een werknemer en een zzp'er?'
Een werknemer valt onder het gezag van een werkgever. Een werknemer is daarmee afhankelijk van de werkgever omdat een zzp'er zelf de verantwoordelijkheid heeft en over de financiën beslist om veilig en gezond te werken. De arbeidsinspectie kan de zorg voor zo goed

mogelijke arbeidsomstandigheden van de werkgever eenvoudig controleren aan de hand van de verplichte papierwinkel: RIE, PVA, TRA, werkplekinspecties, Arbo-jaarverslag en ongevallenregistratie en het inschakelen van een Arbo-deskundige (Arbo-dienst, bedrijfsarts, KAM-coördinator, Arbo-coördinator). De werkgever is verantwoordelijk voor de risico's die een werknemer loopt.
Een zzp'er is zelfstandig. Hij/zij is niet gehouden aan de meeste administratieve verplichtingen van de Arbowet, omdat een zzp'er zelf de verantwoordelijkheid heeft, en over de financiën beslist, om veilig en gezond te werken. Een zzp'er is zelf verantwoordelijk voor zijn/haar schade, ziekte en arbeidsongeschiktheid. De arbeidsinspectie controleert een zzp'er in principe alleen op de werkplek of er dan aan alle wettelijke verplichtingen wordt voldaan om het risicovolle werk veilig uit te voeren.

'En die VAR-verklaring dan?'
De belastingdienst heeft niets te maken met veilig werken. De VAR-verklaring is er alleen om duidelijkheid te scheppen in, niet onbelangrijk, wie de inkomens- en premieheffing betaalt. De arbeidsinspectie controleert op de werkplek namelijk de feitelijke situatie bij het uitvoeren van werk. Daarbij zijn de VAR-verklaring en hoe de opdracht, de overeenkomst van opdrachtgever en opdrachtnemer, juridisch is omschreven niet van belang.

'Kan de arbeidsinspectie een zzp'er beboeten?'
Ja, indien de arbeidsinspectie constateert dat een zzp'er het werk onveilig uitvoert, zoals het zagen vanuit de hoogwerker in een spijkerbroek in plaats van met een motorzaagbroek klasse I, krijgt de zzp'er een boete die afhankelijk is van de ernst van de overtreding. Bij ernstig gevaar voor personen zal de arbeidsinspectie het werk van de zzp'er stilleggen.

'Mag een zzp'er snoeiwerk met de motorzaag vanaf een ladder uitvoeren?'
Nee, dat mag niemand, omdat we in het groen uit ervaring weten dat daar ernstige ongevallen mee gebeuren, zelfs met dodelijke afloop. Op basis van deze en andere ongevallen zijn er regels gemaakt voor veilig werken. Deze zijn verzameld in het boekje 'Richtlijn Veilig Werken in de Boomverzorging'.

'Is het toegestaan voor een zzp'er om in de bak van een trekker met voorlader te staan om bomen te snoeien?'
In de Arbowet staat dat er niet geconcurrereerd mag worden op basis van kostenbesparing op arbeidsomstandigheden. Een trekker met voor-

lader biedt niet de bescherming die een hoogwerker wel biedt. Daarom is het verboden. De arbeidsinspectie kan naast een boete voor onveilig werken ook, via de rechter, een boete opleggen op basis van het economisch voordeel dat de zzp'er heeft door een goedkope, onveilig arbeidsmiddel (de trekker) en het niet aanschaffen van beveiliging.

'De ondernemer beweert dat zijn mensen veilig moeten werken, maar dat hij als zelfstandige niet onder de Arbowet valt? Klopt dat?'
De Arbowet bepaalt dat de zelfstandige ondernemer die meewerkt aan dezelfde veiligheidseisen moet voldoen als zijn mensen.

'Als een zzp'er samen met andere zzp'ers een klus klaart, is er dan niemand die onder de Arbowet valt?'
Een zzp'er die andere zzp'ers inhuint, werkt feitelijk met een gezagsverhouding. Die zzp'er is degene die bepaalt wat de werktijden zijn en hoe er gewerkt wordt. Volgens de Arbowet is die zzp'er werkgever en zijn de door hem ingehuurde zzp'ers werknemers. De juridische constructie die zij onderling afspreken is niet van belang. De Arbowet gaat uit van de feitelijke situatie bij het uitvoeren van het werk. Die zzp'er is dus verantwoordelijk en aansprakelijk als werkgever voor de veiligheid en gezondheid (volgens de Arbowet) van de ingehuurde zzp'ers.

'Is een zelfstandige ETW'er met een VAR-verklaring die wordt ingehuurd door een boomverzorgingsbedrijf ook zelfstandig volgens de Arbowet?'
Indien de European Treeworker (ETW) helemaal vrij is in het uitvoeren van de opdracht, zoals het zelf bepalen van de werktijden, de te gebruiken machines, de manier van werken, en dus volledig verantwoordelijk is voor zichzelf, het resultaat en eventuele schade, ja dan wordt hij/zij gezien als zelfstandige. Echter, die zelfstandige dient zich wel aan alle wettelijke veiligheidsmaatregelen te houden. Indien de ETW'er meewerkt als zijnde een van de andere werknemers met het materieel van de opdrachtgever, is de feitelijke situatie dat de ETW'er volgens de Arbowet werknemer is. De opdrachtgever wordt, ondanks andere juridische afspraken, volgens de Arbowet gezien als werkgever van de zzp'er, met alle verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid die daarbij horen.

'Is toezicht houden onmogelijk geworden?'
Vrijwel alle opdrachtgevers eisen VCA-certificering van de opdrachtnemer. Dit is een bewijs dat de opdrachtnemer invulling geeft aan de Arbowet en dat de werknemers geleerd hebben wat hun verantwoordelijkheid is vanuit de

Arbowet. Daar kan een toezichthouder ze op aanspreken. 'We wisten van niets' gaat dus niet op. Inhoudelijk geven de gebruikershandleidingen van de machines die de opdrachtnemer inzet voldoende informatie over de juiste inzet van de machine, de veiligheidsvoorschriften, de te gebruiken PBM en de veiligheidsvoorzieningen die de werknemer allemaal verplicht is te gebruiken. In de 'Richtlijn Veilig Werken in de Boomverzorging' zijn de beheersmaatregelen voor de verschillende werkzaamheden op te zoeken.

Richtlijn Veilig Werken in de Boomverzorging. Een uitgave van de VHG Veiligheidscommissie Boomverzorging. Philip Fiedeldij Dop maakt deel uit van deze commissie.

'Wat is de laatste stand der techniek?'
25 jaar geleden leerden we dat motorzagen met schoenen met stalen neuzen verplicht is. Nu is er volop discussie: Is het klasse I of moet het bij die snelle motorzaag klasse II snijbescherming in de motorzaagschoen of -broek zijn? Is een jas met motorzaagbescherming nou wel of niet verplicht? In de vakbladen wordt de laatste stand der techniek aan de orde gesteld. Iedereen dient zijn/haar vak bij te houden. Boomverzorgers, maar ook toezichthouders.

'Is een herhalingscursus elk jaar verplicht?'
De Arbowet stelt dat werkgevers dienen te zorgen dat de werknemers deskundig zijn om hun werk uit te voeren. Hoe? Dat is de verantwoordelijkheid van de werkgever. De arbeidsinspectie kijkt naar het resultaat. Wordt er gewerkt volgens de laatste stand der techniek, volgens de brancheafspraken? Daarbij kijkt de arbeidsinspectie ook naar het proces: welke activiteiten onderneemt het bedrijf om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Bijvoorbeeld de TRA's, de Persoonlijke Opleidings Plannen en verbeteracties. Door de werknemers bij te scholen over de Arbowet en zzp'ers zijn de toezichthouders van deze gemeente weer bij de tijd. ■